

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 1 9 1 7 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 1 ====

Torek, 4. junij 2019 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

Kandidat dobi list za odgovore.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 40 nalog izbirnega tipa. Vsak pravičen odgovor je vreden 1 točko.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti izpolnite še **list za odgovore**. Vsaka naloga ima samo **en** pravičen odgovor. Če se zmotite, jasno označite, kateri je pravičen. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni.

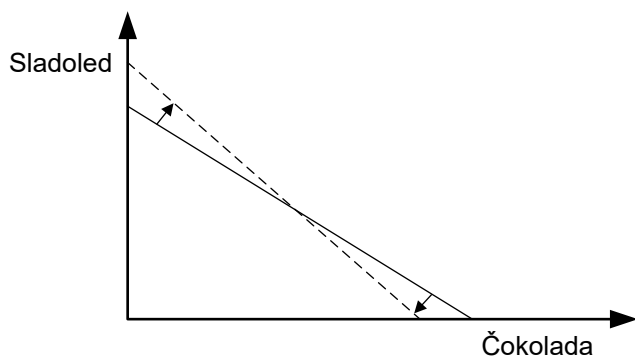

1. Ena od značilnosti potreb je, da so izrazito subjektivne. To pomeni, da
  - A različni ponudniki z intenzivnim oglaševanjem prepričujejo kupce, da kupujejo dobrine ne glede na to, ali jih potrebujejo ali ne.
  - B jih lahko potrošniki zadovoljujejo s komplementarnimi in nadomestnimi dobrinami.
  - C potrošniki potrebe različno močno občutijo, kar je odvisno od različnih dejavnikov (starost, spol, razpoložljivi dohodek ...).
  - D se s tehničnim napredkom povečujeta obseg in raznovrstnost dobrin za zadovoljevanje potreb.

2. Sladkor se kot dobrina lahko uporablja
  - A kot potrošna in investicijska dobrina.
  - B kot potrošna dobrina in reprodukcijski material.
  - C izključno kot potrošna dobrina.
  - D kot investicijska dobrina in reprodukcijski material.

3. Prednost tehnične delitve dela je v tem, da
  - A se s specializacijo za različne dejavnosti oziroma dela bolje izkoristijo individualne sposobnosti zaposlenih.
  - B se je zaradi nje povečala medsebojna neodvisnost obratov v podjetjih.
  - C poteka na mednarodni ravni in tako omogoča manj razvitim državam nakup tehnološko zahtevnih izdelkov.
  - D zaposleni zaradi enoličnega dela lažje izkoristijo svoje ustvarjalne sposobnosti.

4. Nastja iz svoje žepnine pogosto kupuje tortice in čokolado. Cena koščka tortice znaša 2 EUR, cena tablice čokolade pa 1 EUR. Mejna koristnost tortice znaša 5. Koliko bi morala znašati mejna koristnost tablice čokolade, da bi Nastja zagotovila optimalen nakup?
  - A 1,0
  - B 2,0
  - C 2,5
  - D 3,0

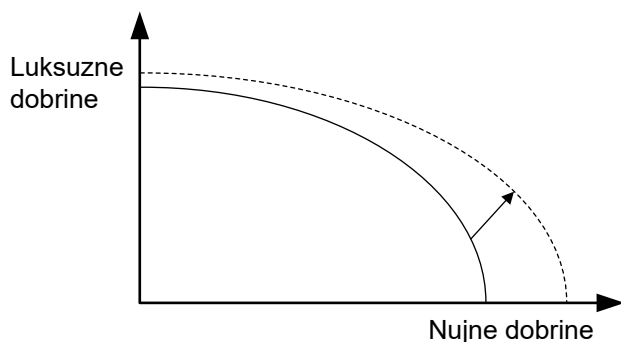
5. Slika prikazuje premico cene in njen premik.

Vrisan premik premice cene je posledica

- A nespremenjenega dohodka, znižanja cene sladoleda in zvišanja cene čokolade.
  - B zvišanja dohodka in enakomernega znižanja cen sladoleda in čokolade.
  - C znižanja dohodka in enakomernega zvišanja cen sladoleda in čokolade.
  - D nespremenjenega dohodka, zvišanja cene sladoleda in znižanja cene čokolade.
6. Delovna sredstva so
- A vse materialne dobrine, ki se uporabljajo v proizvodnji dobrin.
  - B trajnejša sredstva, ki sodelujejo v več proizvodnih procesih.
  - C materialni elementi proizvodnje, ki se hitro porabijo.
  - D dobrine, iz katerih pridobivamo proizvode.

7. Slika prikazuje transformacijsko krivuljo države A.

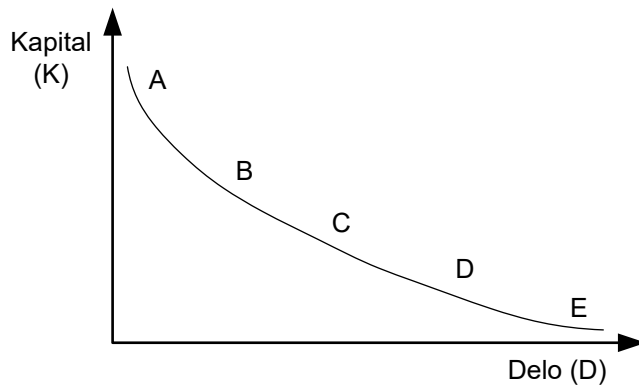

Vrisan premik transformacijske krivulje je posledica

- A neenakomernega povečanja učinkovitosti proizvodnih dejavnikov v proizvodnji nujnih in luksuznih dobrin.
- B neenakomernega povečanja potreb in hkratnega zvišanja razpoložljivih dohodkov prebivalstva.
- C neenakomernega znižanja cen proizvodnih dejavnikov za proizvodnjo nujnih in luksuznih dobrin.
- D neenakomernega zvišanja cen proizvodnih dejavnikov za proizvodnjo nujnih in luksuznih dobrin.

8. Na sliki je prikazana izokvanta, ki predstavlja proizvodnjo določene količine nekega izdelka.

Obseg proizvodnje tega izdelka je

- A najmanjši v točki A.
  - B največji v točki E.
  - C enak v točkah B, C in D.
  - D enak v točkah A, B, C, D in E.
9. V preglednici so prikazani celotni stroški podjetja Žimax, d. o. o., pri različnem obsegu proizvodnje.

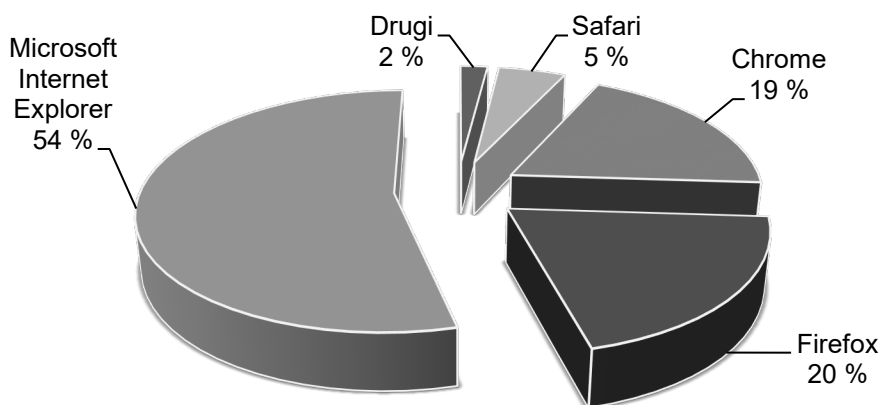
Količina (Q)	Celotni stroški (TC) v EUR
1	15.000
2	19.000
3	26.000
4	38.000
5	57.000

Podjetje Žimax, d. o. o., dosega (tehnično) optimalen obseg proizvodnje pri količini

- A 2 proizvoda.
  - B 3 proizvodi.
  - C 4 proizvodi.
  - D 5 proizvodov.
10. Produktivnost dela se bo v podjetju zvišala, če bo podjetje
- A ob enakem številu zaposlenih povečalo obseg proizvodnje.
  - B ob enakem številu zaposlenih zmanjšalo stroške poslovanja.
  - C ob enakem izkupičku od prodaje znižalo stroške poslovanja.
  - D z večjim številom zaposlenih znižalo stroške poslovanja.

11. Selektivna funkcija trga pomeni, da
- A trg razporeja proizvodne dejavnike in izbira proizvodne postopke.
  - B v tekmovanju podjetnikov za čim večji dobiček uspejo le najboljši, najprodornejši in inovativni podjetniki.
  - C trg nadzoruje konkurenco.
  - D trg spodbuja ljudi, da žrtvujejo sprotno porabo.
12. Za monopolistično konkurenco je značilno
- A veliko močnih prodajalcev, homogeni proizvodi, težaven vstop novih ponudnikov in dobra informiranost kupcev.
  - B samo en prodajalec, proizvod, ki nima substitutov, ovire, ki preprečujejo vstop na trg ali izstop z njega.
  - C veliko majhnih kupcev in prodajalcev, diferencirani proizvodi, enostaven vstop na trg ali izstop z njega, popolna informiranost o tržnih cenah.
  - D malo močnih prodajalcev, diferencirani proizvodi, težaven vstop novih ponudnikov na trg in dobra informiranost kupcev.
13. Slika prikazuje svetovni trg spletnih brskalnikov v septembru 2012.

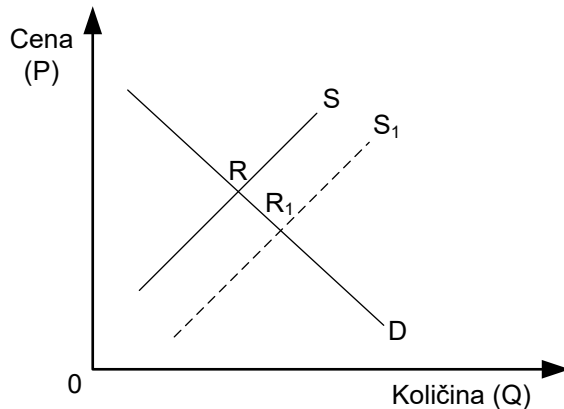
(Prirejeno po: <http://www.pcworld.com/article/2011022/firefox-back-in-the-no-2-seat-once-again.html>. Pridobljeno: 11. 5. 2013.)

Iz podatkov sklepamo, da je za svetovni trg spletnih brskalnikov značilna

- A monopolistična konkurenca, saj gre za podjetja z močnimi blagovnimi znamkami.
- B monopolna konkurenca, saj ima večinski tržni delež na trgu Microsoft Internet Explorer.
- C oligopolna konkurenca z dominantnim podjetjem.
- D popolna konkurenca, saj se lahko uporabniki brskalnikov prosto odločajo, kateri brskalnik bodo uporabili.

14. Obseg povpraševanja po počitniških prikolicah se je povečal zaradi
- A znižanja cen počitniških prikolic.
  - B podražitve nočitev v hotelih in zasebnih sobah.
  - C zvišanja realnega dohodka povpraševalcev.
  - D podražitve letalskih prevozov in posledično povečanja zanimanja za počitnice v krajih bliže domu.
15. Slika prikazuje trg skirojev.

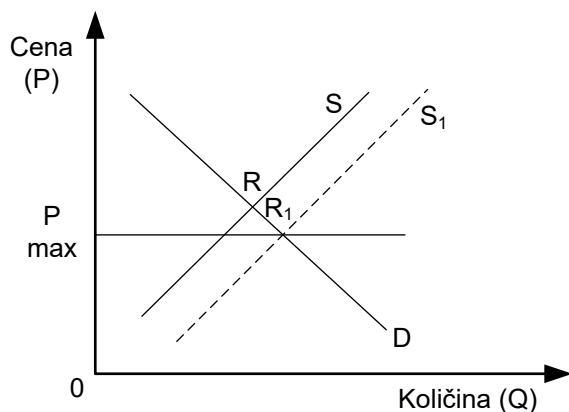

Premik krivulje iz S v S_1 je lahko posledica

- A zvišanja cen surovin in s tem zvišanja proizvodnih stroškov.
- B zvišanja cen rolerjev in zato povečanja nakupov skirojev.
- C zvišanja stopnje davka na dodano vrednost.
- D znižanja stroškov pri proizvodnji skirojev.

16. Slika prikazuje stanje na trgu moke po tem, ko je država predpisala nižjo ceno od tiste, ki se je oblikovala na trgu pod vplivom ponudbe in povpraševanja.

Država bo dosegla, da se bo novo ravnovesje vzpostavilo v točki R_1 , če bo

- A zvišala prihodke potrošnikov.
  - B povečala državne blagovne rezerve moke.
  - C znižala carine na uvoz moke.
  - D zvišala obrestne mere na posojila za investicije proizvajalcev moke.
17. Preglednica prikazuje lestvici povpraševanja in ponudbe medu.

Cena (v EUR)	Povpraševanje (v tisoč kozarcih)	Ponudba (v tisoč kozarcih)
2,75	900	400
3,00	800	500
4,00	700	700
4,50	600	800
5,00	500	900

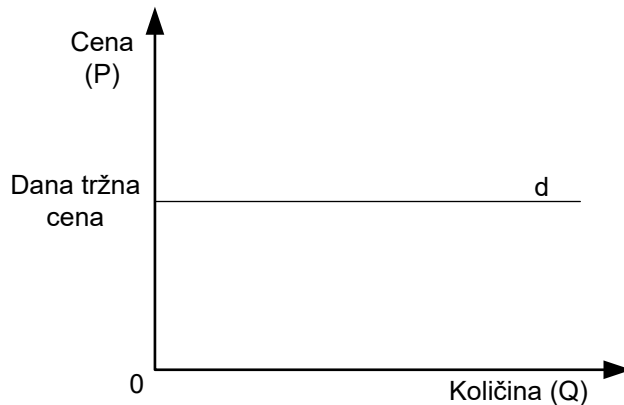
Cena kozarca medu je 4,00 EUR. Če se med podraži za 25 %, znaša koeficient cenovne elastičnosti povpraševanja

- A -1,5
- B -1,3
- C 1,0
- D 1,5

18. Slika prikazuje povpraševanje po proizvodih posameznega ponudnika (d) v razmerah popolne konkurence.

Iz slike razberemo, da

- A je povpraševanje po njegovih proizvodih popolnoma neelastično.
B bi lahko pri dani ceni prodal vse, kar proizvede.
C nima konkurence.
D ima posamezen proizvajalec velik vpliv na oblikovanje tržne cene.
19. Aljaž je pregledoval svoje prejeme zadnjih petih let in ugotovil, da se je njegova plača v tem obdobju podvojila, vendar so se cene življenjskih potrebščin medtem zvišale za 45 %. Aljaževa realna plača (zaokroženo na celo število)
- A se je znižala za 45 %.
B se je znižala za 55 %.
C se je zvišala za 38 %.
D se je zvišala za 45 %.
20. Podjetniški dobiček je
- A del dobička, ki ga delniška družba nameni za širjenje kapitala podjetja.
B del dobička, ki ostane podjetju po plačilu obresti za izposojeni kapital.
C dobiček, ki ostane v podjetju zaradi izboljšanega proizvodnega procesa.
D del dobička delniške družbe, ki ga prejmejo menedžerji za opravljanje poslovnih funkcij v podjetju.
21. Renta označuje dohodke lastnikov
- A proizvodnih dejavnikov, ki so najbolj oddaljeni od trga.
B omejenih proizvodnih dejavnikov, ki izvirajo iz dela lastnika.
C stanovanj, ki jih dajejo v najem študentom.
D proizvodnih dejavnikov, ki so v naravi na voljo v omejenih količinah.

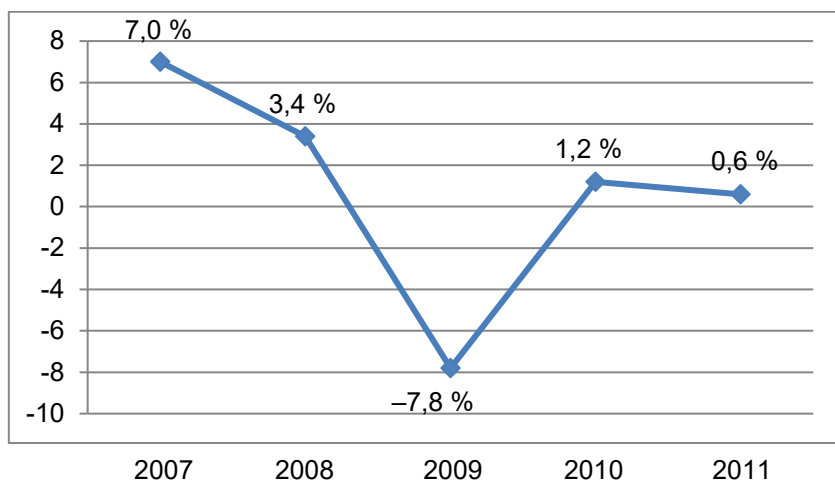
22. Cena za kvadratni meter stanovanja v središču mesta je višja zaradi
- A višje cene zemljišča, ki jo je lastnik zemljišča moral plačati, preden je zgradil stanovanja.
  - B tega, ker so ta stanovanja običajno v lepših zgradbah v primerjavi s stanovanji v primestnih naseljih.
  - C višin plač stanovalcev, saj se za stanovanja v mestnih središčih odločajo predvsem prebivalci z višjimi dohodki.
  - D višjih stroškov gradnje zaradi težjega dostopa do gradbišča.
23. Če je na trgu posojilnega kapitala obseg povpraševanja po kapitalu večji od obsega ponudbe kapitala, obrestne mere za izposojeni kapital
- A padajo.
  - B naraščajo.
  - C ostajajo nespremenjene.
  - D ne ohranjajo vrednosti izposojenega kapitala.
24. V reproduktivno potrošnjo uvrščamo
- A proizvode, ki gredo v obliki potrošnih dobrin neposredno v končno porabo.
  - B potrošnjo v javnih podjetjih.
  - C uporabo dobrin, ki se fizično ne uničijo, v gospodinjstvih.
  - D proizvode, ki so namenjeni uporabi v naslednjem proizvodnem procesu.
25. Splošni ekvivalent se je pojavil najprej v obliki
- A zlata.
  - B blaga.
  - C denarja.
  - D obveznice.
26. Centralna banka je osrednja denarna institucija v gospodarstvu, ker
- A se ukvarja s kupoprodajo in prestrukturiranjem podjetij.
  - B zagotavlja primerno količino denarja v obtoku.
  - C ponuja posojila na podlagi jamstev z nepremičninami.
  - D zbira prihranke varčevalcev in jih posreduje bančni mreži.

27. Razpršitev tveganja, ki jo omogoča delniška struktura, dejansko pomeni, da lahko
- A posameznik vloži svoj kapital v delniško družbo in skupaj z drugimi delničarji deli tveganje izgube vloženega kapitala.
  - B posameznik svoj kapital vloži v več delniških družb.
  - C posameznik jamči samo s kapitalom, ki ga je vložil v delniško družbo, ne pa tudi s svojim osebnim premoženjem.
  - D posameznik vloži razmeroma majhne prihranke kot kapital in postane eden od lastnikov velikega podjetja.
28. Na trgu blaga A deluje 16 podjetij ponudnikov. Delež štirih največjih podjetij znaša 41 %. Konkurenca na trgu blaga A je
- A monopolna.
  - B monopolistična.
  - C čvrsti oligopol.
  - D ohlapen oligopol.
29. Ena od prednosti, ki jih je notranje podjetništvo prineslo korporacijam, je, da
- A so pridobile tvegani kapital, ki je pripravljen vlagati v dobre poslovne ideje.
  - B je podjetnim in inovativnim sodelavcem omogočilo osebni razvoj in jim zagotavljalo možnosti za uspešno kariero.
  - C je povečalo tržno konkurenco in jih prisililo v dodatne naložbe v tehnološki napredek.
  - D je omogočilo vlaganje prihrankov zaposlenih in njihov vpliv na poslovanje korporacij.
30. Za reformistično (keynesijsko) vlogo države je značilno, da
- A je delovanje države omejeno na zagotavljanje reda in zakonitosti, kar omogoča uspešno poslovanje podjetij.
  - B zaradi priznanih tržnih slabosti poudarja večjo vlogo države.
  - C poudarja neodvisnost (ločenost) gospodarstva od države in učinkovitost delovanja trga.
  - D temelji na prepričanju, da posamezniki najbolje poznajo svoje interese in načine zadovoljevanja potreb, kar zagotavlja maksimiranje njihove blaginje.
31. Najpomembnejši razlog za izvoz kapitala v sodobnih državah je, da
- A razvite države zaradi ekoloških omejitev zmanjšujejo naložbe v domačo industrijo.
  - B razvite države ohranjajo gospodarsko odvisnost bivših kolonij z vlaganjem kapitala v podružnice in mešana podjetja.
  - C manj razvite države nujno potrebujejo kapital za svoj razvoj, zato na različne načine spodbujajo tuje naložbe.
  - D v razvitih državah postaja kapital relativno odvečen in vse manj donosen.

32. O dualni gospodarski strukturi govorimo, kadar
- A se ločita funkciji lastnine in upravljanja, kar povzroči, da korporacije vse bolj upravljajo menedžerji in vse manj lastniki.
  - B je v gospodarstvu poleg zasebne tudi javna lastnina.
  - C med podružnicami TNK in lokalnimi podjetji nastaja velika razlika v tehnologiji, trženju in poslovanju.
  - D podjetje iz razvite države v manj razviti državi ustanovi mešano podjetje.
33. Bruto nacionalni proizvod Slovenije, pri izračunu katerega upoštevamo nacionalno načelo, opredelimo kot
- A tržno vrednost vseh končnih proizvodov in storitev, ki jih država proizvede v enem letu.
  - B tržno vrednost vseh končnih proizvodov in storitev, ki jih država proizvede v enem letu s proizvodnimi dejavniki, ki so v lasti slovenskih državljanov in so na slovenskem ozemlju.
  - C tržno vrednost vseh končnih proizvodov in storitev, ki jih država proizvede v enem letu s proizvodnimi dejavniki, ki so na slovenskem ozemlju ne glede na to, v čigavi lasti so.
  - D tržno vrednost vseh končnih proizvodov in storitev, ki jih država proizvede v enem letu s proizvodnimi dejavniki, ki so v lasti slovenskih državljanov.
34. Slika prikazuje stopnje rasti bruto domačega proizvoda (BDP) v Sloveniji v obdobju 2007–2011.

(Vir: http://www.stat.si/tema_ekonomsko_nacionalni_bdp1.asp. Pridobljeno: 22. 5. 2013.)

Izberite trditev, ki ustreza gibanju stopnje rasti BDP v opazovanem obdobju.

- A BDP je bil v letu 2008 nižji kakor v letu 2007.
- B BDP se je v opazovanem obdobju razen leta 2010 zmanjšal.
- C Leta 2011 je bil BDP za 0,6 % nižji kakor leta 2010.
- D BDP se je leta 2008 v primerjavi z BDP leta 2007 povečal za 3,4 %.

35. Po statistični opredelitvi štejemo med prebivalce Slovenije
- A državljane Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Sloveniji, brez tistih, ki so odšli v tujino za več kakor tri mesece in so svoj odhod prijavili v upravnih enotah svojih stalnih prebivališč.
  - B tujce z dovoljenjem za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji, ki imajo prijavljeno začasno prebivališče.
  - C tujce z veljavnim delovnim ali poslovnim vizumom, ki imajo v Sloveniji prijavljeno začasno prebivališče.
  - D osebe (državljane Republike Slovenije in tujih držav) s prijavljenim stalnim in/ali začasnim prebivališčem v Sloveniji, ki v Sloveniji prebivajo ali imajo namen prebivati eno leto ali več in niso začasno odsotne iz Republike Slovenije eno leto ali več.

36. Preglednica prikazuje podatke o prebivalcih Slovenije po aktivnosti (v tisočih) od 2009 do 2011.

(v tisočih)

Leto	2009	2010	2011
Delovno sposobno prebivalstvo	1.748	1.760	1.759
Aktivno prebivalstvo	1.038	1.042	1.017
Delovno aktivno prebivalstvo	981	968	938
Neaktivno prebivalstvo	710	718	743
Brezposelne osebe	58	74	79

(Vir: http://www.stat.si/doc/pub/slo_stevilke_12.pdf. Pridobljeno: 11. 5. 2013.)

Leta 2010 je bila stopnja registrirane brezposelnosti v Sloveniji

- A 4,2 %
  - B 6,8 %
  - C 7,1 %
  - D 7,6 %
37. V Sloveniji predstavljajo pomemben delež javnofinančnih odhodkov tekoči odhodki. Med tekoče odhodke uvrščamo
- A plače in druge izdatke zaposlenim, izdatke za blago in storitve, plačila obresti in sredstva rezerv.
  - B subvencije, transferje neprofitnim organizacijam in ustanovam.
  - C nepovratna sredstva države prejemnikom, ki niso porabniki proračuna.
  - D sredstva za nakup zemljišč in osnovnih sredstev ter sredstva za vzdrževanje osnovnih sredstev.

38. Centralna banka igra vlogo posojilodajalke v zadnji sili, kadar
- A posoja denar poslovnim bankam.
  - B podjetja najemajo posojila pri centralni banki, ker jim poslovne banke zaradi prezadolženosti ne dajejo posojil.
  - C posoja denar centralnim bankam v drugih državah.
  - D posoja denar za pokritje proračunskega primanjkljaja državi.
39. V plačilni bilanci so zabeležena vsa plačila, ki gredo legalno prek državne meje. Kot postavko v finančnem računu plačilne bilance bi evidentirali
- A dividendo, ki jo je prejel slovenski državljan Lojze Ivanc od nemškega podjetja Siemens.
  - B pokojnino, ki jo je prejel slovenski državljan, sicer upokojenec hrvaškega podjetja Ina.
  - C nakup 14 % vseh delnic slovenskega podjetja Telekom, ki jih je kupilo podjetje Telecom Italia.
  - D delež dobička, ki ga je Marinka Graben, lastnica podjetja Sladkosned, izplačala avstrijskemu partnerju.
40. Če gre za združitev podjetij iz različnih, povezanih ali nepovezanih dejavnosti, govorimo o
- A kartelih.
  - B trustih.
  - C prevzemih.
  - D konglomeratih.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

M 1 9 1 7 0 1 1 1 1 5

Prazna stran

Prazna stran